

Handläggare
Kommunens revisorer

Datum
2019-01-17

Till
Södermöre kommunalnämnd
för kännedom
Utbildningsnämnden för kännedom
Kommunfullmäktige för kännedom

Uppföljande granskning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling.

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2017 en granskning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling. På uppdrag av revisorerna har EY genomfört en uppföljande granskning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de iakttagelser och synpunkter som lämnades i revisionsrapporten 2017. Granskningen omfattar Södermöre kommunalnämnd och barn- och ungdomsnämnden (nuvarande utbildningsnämnd).

Den sammanfattande bedömningen är att båda nämnder till stor del har tagit till sig av rekommendationerna. Den uppföljande granskningen visar att åtgärder har vidtagits för att systematisera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Exempelvis har gemensamma mallar tagits fram och rutiner förtydligats. Däremot görs bedömningen att nämnderna bör fastställa en rutin för hur utredningar angående kränkande behandling kommer hela nämnden till del.

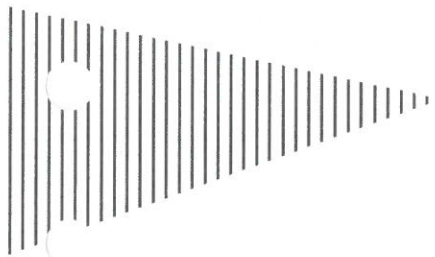
Vi revisorer ställer oss bakom granskningens slutsatser. Vi ser positivt på de åtgärder som har vidtagits och lämnar härmed över rapporten för kännedom.


Göran Häggfors
Ordförande,
mandatperiod 2015-2018


Jan Bengtsson
Vice ordförande,
mandatperiod 2015-2018

Kalmar kommun

Uppföljning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling.



EY

Building a better
working world

1. Sammanfattning	2
2. Bakgrund	3
2.1. Syfte och avgränsning	3
3. Iakttagelser	4
3.1. Utredningar kring diskriminering och kränkande behandling.....	4
3.2. Planer mot diskriminering och kränkande behandling.....	5
3.3. Tillgängligheten till skolomas planer	6
3.4. Det systematiska kvalitetsarbetet	7
Bilaga 1 Källhänvisningar	10

1. Sammanfattning

De förtroendevalda revisorerna genomförde 2017 en granskning av grundskolornas arbete för att motverka kränkande behandling. På uppdrag av revisorerna har EY genomfört en uppföljande granskning av vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de iakttagelser och synpunkter som lämnades i revisionsrapporten 2017.

Vår sammanfattande bedömning är att båda nämnder till stor del har tagit till sig av revisorernas rekommendationer. Den uppföljande granskningen visar att åtgärder har vidtagits för att systematisera arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Däremot bedömer vi att nämnderna fortsatt kan förbättra sin uppsikt och uppföljning av utredningar kring kränkande behandling. I rapporten framgår våra iakttagelser som ligger till grund för nedanstående bedömningar.

- = Innebär att kommunen inte följt tidigare rekommendation, alternativt inte kunna visa att de följt den
- = Innebär att kommunen till viss del följt tidigare rekommendation
- = Innebär att kommunen på tillfredsställande sätt följt tidigare rekommendation

Rekommendation	Bedömning
<p>▶ Säkerställa att nämnderna har en tydlig rutin kring hur de tar del av de utredningar kring diskriminering och kränkande behandling som skolor och förskolor genomför.</p>	●
<p>▶ Säkerställa ett ändamålsenligt arbete gällande att samtliga förskolors och skolors likabehandlingsplaner (eller motsvarande) innehåller kartläggningar av verksamheten, en analys utifrån dessa kartläggningar samt tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov inom området</p>	●
<p>▶ Genom rutin säkerställa att samtliga skolors likabehandlingsplaner (eller motsvarande) är uppdaterade och finns tillgängliga för elever och vårdnadshavare.</p>	●
<p>▶ Utveckla nämndernas övergripande systematiska kvalitetsarbete inom området likabehandling samt diskriminering och kränkande behandling. Som en del av detta kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller enheternas likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden</p>	●

2. Bakgrund

Enligt god revisionssed ska revisorerna regelbundet följa upp genomförda granskningsinsatser för att få svar på om åtgärder med anledning av revisorernas granskning har genomförts.

Revisorerna i Kalmar kommun genomförde 2017 en granskning av grundskolornas arbete med att motverka kränkande behandling. Den sammanfattade bedömningen var att båda nämnderna i vissa delar bedrev ett ändamålsenligt arbete avseende likabehandling samt diskriminering och trakasserier.

De förtroendevalda revisorerna i Kalmar kommun har gett EY i uppdrag att genomföra en uppföljande granskning av vilka åtgärder som barn- och ungdomsnämnden och Södermöre kommunalnämnd vidtagit med anledning av de iakttagelser och synpunkter som lämnats samt i vilken utsträckning granskningens rekommendationer beaktats och implementerats.

2.1. Syfte och avgränsning

Syftet med den uppföljande granskningen är att fastställa om nämnderna har genomfört åtgärder med anledning av rekommendationer och synpunkter som lämnades vid revisorernas granskning 2017.

Granskningens inriktning är begränsad till uppföljning av revisionens rekommendationer och iakttagelser som lämnades i samband med tidigare granskning.

3. Iakttagelser

Revisionens rekommendationer från 2017 års granskning presenteras i separata avsnitt nedan. Därefter redogörs de iakttagelser som framkommit i samband med uppföljningen, samt nämndernas svar till revisionen. Slutligen lämnas revisionens bedömning av vidtagna åtgärder som framkommit i den uppföljande granskningen.

3.1. Utredningar kring diskriminering och kränkande behandling

Revisionen påpekade i sin granskning från 2017 att rutinerna för anmälningar av kränkande behandling kunde utvecklas för att på ett tydligare sätt kunna urskilja digniteten i enskilda ärenden. Vidare saknades en rutin för hur nämnden tog del av utredningar. Revisionen lämnade följande rekommendation till nämnderna:

- ▶ Säkerställa att nämnderna har en tydlig rutin kring hur de tar del av de utredningar kring diskriminering och kränkande behandling som skolor och förskolor genomför.

3.1.1. Uppföljande iakttagelser barn- och ungdomsnämnden

Barn – och ungdomsnämnden lämnade ett svar till revisionen i november 2017. Följande åtgärd lämnades som förslag:

- ▶ I dokumentet, *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling*, läggs följande formulering till: "Förskolechef eller rektor kan vid behov bjudas in till presidie- och/eller nämndssammanträde för att informera om avslutade och/eller pågående utredningar av kränkningar.

Nämnden, har enligt ovan skrivning förtydligat i rutinen *Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling*, så att förskolechef/rector vid behov kan bjudas in till nämnden och informera om utredningar. Enligt intervjuade sker detta i regel vid varje presidieträff. Rektorer och förskolechefer redovisar vid dessa tillfällen hur de arbetar mot diskriminering. Dessa var tidigare även inbjudna men intervjuade förklarar att ändringen i rutinen gjort det tydligare.

Det finns olika urval för vilka som blir inbjudna, exempelvis rektorer/förskolechefer som har många ärenden alternativt få ärenden. Det beskrivs vara ett sätt för att uppmärksamma om rutinerna mot diskriminering och kränkande särbehandling fungerar bra och efterlevs. Intervjuade beskriver att det även var ett önskemål från politikerna att få träffa rektorer och förskolechefer och detta är ett sätt att göra det systematiskt.

Det har skett ytterligare ett tillägg i stödprocessen vid diskriminering och kränkande behandling. Tillägget innebär att rektor eller förskolechef är skyldig att anmäla kännedom om kränkande behandling till huvudmannen senast nästkommande arbetsdag.

3.1.2. Uppföljande iakttagelser Södermöre kommunalnämnd

I likhet med barn- och ungdomsnämnden föreslog även Södermöre kommunalnämnd att genomföra samma ändring i stödprocessen, eftersom dokumentet används av bägge nämnder. Processen har uppdaterats i vissa delar, framförallt avseende att nämnden och presidiet blir mer involverade i arbetet.

Förskolechef och rektor bjuds numera in till presidiet och redovisar det förebyggande arbetet. Detta innebär att presidiet får en muntlig redogörelse avseende de åtgärder som

genomförts i samband med kränkingsanmälningar. De intervjuade upplever att detta har varit framgångsrikt.

3.1.3. Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna till viss del har vidtagit åtgärder för att förtydliga hur nämndens presidium kan ta del av fördjupad information om utredningar kring kränkande behandling. Detta arbetssätt fanns dock även vid tiden för granskningen och åtgärden innebär att den numera är dokumenterad. Revisionen vidhåller därför tidigare bedömning att nämnderna bör fastställa en rutin för hur utredningar kommer hela nämnden till del. Skollagens 6 kap. 10§ anger att huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda och vidta åtgärder vid anmälan om kränkande behandling. Mot bakgrund av detta bör nämnderna säkerställa att de löpande har information om att utredningar genomförs.

Uppföljningen visar inte heller på att åtgärder har vidtagits för att nämnderna på ett tydligare sätt kan urskilja digniteten i enskilda kränkingsärenden. Detta bedömer vi kan leda till att det urval av rektorer och förskolechefer som enligt nuvarande förfarande redogör för utredningar till presidiet, baseras på otillräckliga grunder. Det framgår inte heller av dokumentation, vad urvalet ska baseras på.

3.2. Planer mot diskriminering och kränkande behandling

I granskningen från 2017 framkom att skolenheternas likabehandlingsplaner i vissa fall hade brister när det gällde att ställa upp konkreta mål som utgår från kartläggningar av verksamheten. Därav rekommenderades nämnderna att:

- ▶ Säkerställa ett ändamålsenligt arbete gällande att samtliga förskolors och skolors likabehandlingsplaner (eller motsvarande) innehåller kartläggningar av verksamheten, en analys utifrån dessa kartläggningar samt tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov inom området.

3.2.1. Uppföljande iakttagelser barn- och ungdomsnämnden

Barn- och ungdomsnämnden har enligt sitt svar till revisionen föreslagit följande åtgärder:

- ▶ Metoder (stödmaterial och goda exempel) tas fram av verksamhetsutvecklare och resultatet presenteras för skolchefer och rektorer. Följande punkter ska innefattas:
 - Kartläggningar
 - Analys
 - Tydliga och uppföljningsbara mål med koppling till verksamhetens konstaterade behov

Efter granskningen 2017 har en kommungemensam mall upprättats för skolornas/förskolornas planer. Denna mall ska användas av samtliga skolor och förskolor. Likabehandlingsplanerna har bytt namn till *Plan mot diskriminering och kränkande behandling*. Skolor och förskolor ha möjligheter att göra tillägg i planerna, utöver det som mallen kräver. Vid intervju framkommer att detta uppskattades av personalen, som ansåg att mallarna gav en god struktur.

Mallen beskriver arbetsprocessen som ska ingå i skolenheternas planer och innefattar *kartläggning, nulägesanalys, mål för kommande år*. I skolenheternas planer ska även uppföljning och utvärdering ingå. Den gemensamma mallen underlättar, enligt de intervjuade, uppföljningen på huvudmannanivå.

Det har även skett ett förtydligande i rutinen för det systematiska kvalitetsarbetet avseende uppföljning av planerna. Där framgår att verksamhetsutvecklare granskar planerna utifrån innehåll, samt att planen är publicerad. En sammanställning av detta delges även nämnden.

3.2.2. Uppföljande iakttagelser Södermöre kommunalnämnd

Även Södermöte kommunalnämnd har beslutat att använda den mall som tagits fram av barn- och ungdomsnämnden. Vid intervju uppges att mallen ska säkerställa att analyser och kartläggning finns med i skolenheternas planer. Samtliga rektorer och förskolechefer har tagit del av mallen.

Samtliga skolenheter ska revidera de egna planerna så att de överensstämmer med den kommungemensamma mallen. Vissa skolenheter är färdiga och har publicerat den på sin hemsida medan andra enheter ännu inte är färdiga. Intervjuade påpekar dock att samtliga skolenheter påbörjat arbetet.

Under februari månad kommer förvaltningen att gå igenom samtliga skolenheters planer mot diskriminering och kränkande behandling. I samband med nämndens sammanträde samma månad kommer rektorer och förskolechefer att bjudas in för att diskutera planerna, den kommungemensamma mallen samt det förebyggande arbetet.

3.2.3. Bedömning

Vi bedömer att den mall som tagit fram, och som numera ska användas av samtliga skolenheter i kommunen, är tydlig och innefattar relevanta delar. Vidare är det positivt att arbetsmaterialet har förankrats i verksamheterna. Sammantaget bedömer vi att nämnderna har tagit till sig av rekommendationen och vidtagit tillräckliga åtgärder.

3.3. Tillgängligheten till skolornas planer

Revisionens granskning från 2017 visade att likabehandlingsplanerna i flera fall inte var publicerade på kommunens hemsida. Med bakgrund av detta rekommenderades nämnderna att:

- ▶ Genom rutin säkerställa att samtliga skolors likabehandlingsplaner (eller motsvarande) är uppdaterade och finns tillgängliga för elever och vårdnadshavare.

3.3.1. Uppföljande iakttagelser barn- och ungdomsnämnden

Enligt barn- och ungdomsnämnden svar till revisionen har följande åtgärder beslutats:

- ▶ Synkronisera så att samtliga förskolor och skolor förnyar sina planer mot diskriminering och kränkande behandling inför varje kalenderår.
- ▶ Ge uppdraget till IT-pedagog att på nätverkets publika hemsidor publicera uppdaterade planer.

- ▶ Förtydliga den nya arbetsgången (ovanstående punkter) i dokumentet, *Vägledning i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling*.

I *Vägledning mot diskriminering och kränkande behandling* finns det numera dokumenterat att IT-pedagogerna ska publicera den aktuella planen mot diskriminering och kränkande behandling på hemsidan. Ansvaret för publiceringen har enligt de intervjuade inte varit tydlig tidigare och med tillägget i rutinen är förhoppningen att detta ska fungera mer systematiskt. Vid intervju framkommer även att ett stickprov kommer att genomföras för att säkerställa att rutinen följs. Som nämnts under punkt 3.2.1 kommer verksamhetsutvecklare att granska samtliga planer och även delge nämnden en sammanställning över resultatet.

I ovan nämnda dokument framgår att planer ska upprättas för varje förskola, grundskola, grundsärskola och fritidshem årligen.

3.3.2. Uppföljande iakttagelser Södermöre kommunalnämnd

Verksamheten inom Södermöre kommunalnämnd använder samma vägledningsdokument som barn- och ungdomsnämnden och har därför i sitt svar till revisionen angett samma åtgärder.

Vid intervju uppges att skolenheternas planer mot diskriminering och kränkande behandling ska vara publicerade i januari 2019 på de egna hemsidorna. Vissa skolenheter har redan publicerat denna på den egna hemsidan. IT-pedagog och verksamhetsutvecklare är ansvariga för att skolenheternas plan mot diskriminering och kränkande behandling publiceras på hemsidan.

3.3.3. Bedömning

Vår bedömning är att nämnderna har vidtagit relevanta åtgärder för att hörsamma revisionens rekommendation från 2017. Det är därutöver positivt att barn- och ungdomsnämnden avser att genomföra en stickprovskontroll och granskning av planerna, för att säkerställa att den nya rutinen följs. Vi vill dock påpeka att det är något oklart vilken tidsplan som gäller för färdigställandet av planerna. I nämndernas svar till revisionen framgår att avsikten är att planerna ska förnyas inför varje kalenderår. I rutinen anges endast att detta ska göras årligen.

3.4. Det systematiska kvalitetsarbetet

Revisionen konstaterade i sin granskning från 2017 att det fanns brister i nämndernas övergripande systematiska kvalitetsarbete avseende uppföljning av arbetet med att motverka kränkande behandling och främja likabehandling.

Nämnderna rekommenderades att:

- ▶ Utveckla nämndernas övergripande systematiska kvalitetsarbete inom området likabehandling samt diskriminering och kränkande behandling. Som en del av detta kritiskt analysera insamlat underlag (till exempel utifrån sammanställning av elevenkäter eller enheternas likabehandlingsplaner) med fokus på att identifiera eventuella nämndsövergripande utvecklingsområden.

3.4.1. Uppföljande iakttagelser barn- och ungdomsnämnden

Barn- och ungdomsnämnden angav i sitt svar till revisionen att dokumentet *systematiskt kvalitetsarbete*¹ skulle kompletteras med ett stycke avseende uppföljning av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, innefattande följande punkter:

- ▶ Planeringssekreterare analyserar sammanställningen av svaren från enkäter som elever och vårdnadshavare årligen svarar på. Utifrån analysen föreslås eventuella förvaltningsövergripande utvecklingsområden.
- ▶ Sammanställning och analys delges barn- och ungdomsnämndens politiker vid närmast följande nämndssammanträde. Kontaktpolitiker hanterar sammanställning och analys för det geografiska nätverk som man representerar.
- ▶ I Årsrapporten återges analysen (se föregående stycke) samt en sammanställning över anmälda kränkningar - antal och typ av kränkningar.

De intervjuade uppger att tillägget i styrdokumentet numera innebär att det finns ett utpekat uppdrag, inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet, att analysera enkäterna och föreslå utvecklingsområden. Analysen ska fokusera på eventuella systematiska avvikelser. Enkätundersökning och analys har skett våren 2018 för läsåret 2017/2018. I erhållet presentationsmaterial redovisas förvaltningsövergripande förbättringsområden i enlighet med den nya rutinen. Analysen presenterades för nämnden i juni 2018.

Kontaktpolitiker får även ta del av sammanställning och analys för det geografiska område som denne bevakar. De skolspecifika resultaten ska även beaktas i skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling.

I årsrapporten ska den förvaltningsövergripande analysen ingå, med tillhörande utvecklingsområden, som en del i uppföljningen av arbetet mot diskriminering och kränkande behandling. Detta framgår även av rutinen för det systematiska kvalitetsarbetet.

3.4.2. Uppföljande iakttagelser Södermöre kommunalnämnd

Södermöre kommunalnämnd har i sitt svar till revisionen angett motsvarande åtgärder som beskrivs ovanstående. Dock nämns inget tillägg om att analysen ska återges i årsrapporten. Följande åtgärder angav i nämndens svar till revisionen:

- ▶ Verksamhetsutvecklare analyserar sammanställningen av svaren från enkäter som elever och vårdnadshavare årligen svarar på. Utifrån analysen föreslås eventuella förvaltningsövergripande utvecklingsområden.
- ▶ Sammanställning och analys delges Södermöre kommunalnämnds politiker vid närmast följande nämndssammanträde.

Intervjuade beskriver att under vårterminen genomförs elev- och vårdnadshavareenkäterna. Sedan presenteras analysen av enkäterna för nämnden under augusti. I analysen identifieras skolenheternas utvecklingsområden/arbetsområden.

I erhållet presentationsmaterial redovisas förvaltningsövergripande utvecklingsområden utifrån analys av sammanställningen av elever och vårdnadshavares enkäter. Analysen

¹ Rutin för det systematiska kvalitetsarbetet.

diskuteras även, enligt uppgift, i olika forum, exempelvis i nämnden, den centrala samverkan och vid chefsmöten. Varje skola sammanställer en egen analys av enkätresultaten.

Södermöre kommunaldelsnämnd utgår från samma rutin för det systematiska kvalitetsarbetet som nämnts under föregående avsnitt. Därav kommer en uppföljning av arbete mot diskriminering och kränkande behandlingen även att ingå i årsrapporten för denna nämnd.

3.4.3. Bedömning

Vi bedömer att båda nämnder har vidtagit åtgärder för att systematiska arbetet mot diskriminering och kränkande behandling ska förstärkas. Med anledning av att årsrapporten för 2018 ännu inte är framtagen kan vi inte bedöma resultatet av den nya rutinen, men bedömer att det ger goda förutsättningar för en mer ändamålsenlig uppföljning av arbetet.

Vidare är det positivt att rutinen följer ett tydligt årshjul där resultat och analys av enkäter inkorporeras i skolornas planer mot diskriminering och kränkande behandling, enlighet med den framtagna mallen som beskrivs under avsnitt 3.2.

Kalmar den 17 januari 2019

Kristina Lindstedt
Certifierad kommunal yrkesrevisor
Ernst & Young AB

Carl Nilsson
Verksamhetsrevisor
Ernst & Young AB

Bilaga 1 Källhänvisningar

Barn – och ungdomsnämnden

- ▶ Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling – process 2018-09-19
- ▶ Plan mot diskriminering och kränkande behandling
- ▶ Barn – och ungdomsförvaltningens verksamhetshandbok – Systematiskt kvalitetsarbete 2017-09-14
- ▶ Barn – och ungdomsförvaltningens verksamhetshandbok – Vägledning i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling 2018-10-03
- ▶ Årsrapport Barn- och ungdomsnämnden 2017
- ▶ Elevers och vårdnadshavares syn på verksamheten 2018

Södermøre kommunaldelsnämnd

- ▶ Stödprocess vid diskriminering och kränkande behandling – process 2018-09-19
- ▶ Analys av elev- och vårdnadshavare enkäter 2018 – 2018-08-29

Intervjuade funktioner

- ▶ Förvaltningschef Södermøre kommunaldelsnämnd
- ▶ Verksamhetsutvecklare Södermøre kommunaldelsnämnd
- ▶ Förvaltningschef Barn – och ungdomsnämnden
- ▶ Verksamhetsutvecklare Barn – och ungdomsnämnden

